

ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ СОЦІАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ

*Коржик М.О., студент (гр. ДГ-71мп, ФЕЛ КПІ ім. Ігоря Сікорського);
Пятова А.В., старший викладач (кафедра ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)*

Необхідність забезпечення безпеки вважається одним з основних мотивів діяльності людини. Задля цього, люди з давніх часів об'єднувались в різноматні спільноти. На шляху еволюції, цю функцію в значній мірі взяв на себе державний апарат. На зорі історії людства саме природні катаклізми вважалися основними загрозами. Однак з часом з'явилися небезпеки, які були викликані діями самої людини, а також взаємовідносинами людей в суспільстві. Варто відмітити, що ці небезпеки мають соціальну спрямованість, у своїй кількості домінуючими сьогодні є саме вони.

Варто зазначити, що причини соціальних небезпек криються в соціально-економічних процесах, що протікають в суспільстві та вимагають великих фінансових і матеріальних витрат, і які вирішуються в рамках територіальних цільових програм щодо попередження надзвичайних ситуацій.

Конкретні заходи щодо попередження надзвичайних ситуацій реалізуються в ході підготовки об'єктів економіки і систем життєзабезпечення населення до роботи в умовах надзвичайних ситуацій. Ця підготовка здійснюється шляхом проведення названих раніше окремих заходів, реалізації згаданих планів і цільових програм, цілеспрямованої роботи об'єктів і галузей економіки у відповідних режимах функціонування.

Особиста безпека - це одна з основних складових національної безпеки будь-якої держави.

Безпека - це стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз. Життєво важливі інтереси - сукупність потреб, задоволення яких надійно забезпечує існування і можливості прогресивного розвитку особистості, суспільства і держави.

До основних об'єктів безпеки відносяться: особистість - її права і свободи; суспільство - його матеріальні і духовні цінності; держава - її конституційний лад, суверенітет і територіальна цілісність.

Надзвичайна ситуація соціального характеру - це обстановка на певній території, що склалася в результаті виникнення небезпечних протиріч і конфліктів у сфері соціальних відносин, які можуть спричинити або спричинили людські жертви, шкоду здоров'ю людей або навколишньому середовищу, значні матеріальні втрати або порушення умов життєдіяльності людей.

Захист населення – це комплекс дій, спрямований на зменшення кількості негативного впливу від наслідків *надзвичайних ситуацій* чи послаблення по мірі можливостей їх шкідливого впливу.

Основні принципи щодо захисту населення:

- захист населення планується і здійснюється диференційовано, залежно від економічного та природного характеру його розселення, виду, ступеню небезпеки, можливих надзвичайних ситуацій.
- усі заходи щодо життєзабезпечення населення готуються заздалегідь і здійснюються на підставі законів держави.
- при захисті населення використовують усі наявні засоби захисту (евакуацію із небезпечних районів, захисні споруди, індивідуальні засоби захисту).
- громадяни повинні знати основні свої обов'язки щодо безпеки життєдіяльності, дотримуватись установлених правил поведінки під час надзвичайних ситуацій.

Існує п'ять основних заходів щодо забезпечення захисту населення в надзвичайних ситуаціях:

- повідомлення населення про загрозу з постійним оновленням інформації.
- тренування для населення у вигляді спроб пристосування до вирішення проблем у надзвичайних ситуаціях стихійного характеру.
- організоване укриття людей у передбачених для цього місцях у максимально малому радіусі.
- моніторинг чистоти довкілля.
- організація пошукових робіт у районі концентрації надзвичайної події.

Перш за все організовується робота з комплексного аналізу можливих небезпек і загроз. Проводиться дослідження умов і факторів реалізації цих загроз. Визначається їх можлива інтенсивність і частота. Проводиться оцінка уразливості об'єктів, інфраструктура навколишнього середовища і населення. Досліджуються можливі сценарії розвитку надзвичайних ситуацій та їх масштабів. Визначаються можливі втрати і збитки. При цьому необхідно перш за все класифікувати виявлені небезпеки та загрози по пріоритетах, тобто визначити ті з них, які можуть завдати найбільшої шкоди життєво важливим інтересам регіону, міста, об'єкта. На підставі цього можна буде більш раціонально розподіляти фінансові та матеріальні ресурси, спрямовані на протидію цим небезпекам і загрозам.

Діяльність в області захисту від надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру та діяльність з захисту населення при виникненні надзвичайних ситуацій соціального характеру перебувають в тісному і нерозривному взаємозв'язку. Такий взаємозв'язок обумовлений цілою низкою чинників і обставин. До них насамперед можна віднести:

- єдність фізичних принципів, що лежать в основі багатьох уражаючих факторів небезпечних природних явищ, техногенних аварій та катастроф і сучасної зброї;

- схожість їх впливу на людей, об'єкти і навколишнє середовище; подобу цільових функцій організаційних систем, які протидіють природним і техногенним загрозам і військовим діям для цивільного населення;

- можливість вирішувати ці завдання в мирний і воєнний час при використанні типових сил і засобів та залученням органів управління.

За підсумками аналізу небезпек і загроз, а також оцінки стану справ в області безпеки визначаються основні напрями та заходи щодо забезпечення безпеки.

Найбільш раціональним є підхід, коли матеріально-технічні засоби захисту можуть бути використані не тільки для захисту в умовах надзвичайних ситуацій, але і в інтересах забезпечення функціонування об'єктів економіки та обслуговування населення в повсякденному житті. Заходи щодо захисту населення від надзвичайних ситуацій здійснюються силами і засобами підприємств, установ, організацій, органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади суб'єктів, на території яких можлива або на даний момент вже склалася надзвичайна ситуація.

Гострота соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій з усією очевидністю показує актуальність задач захисту населення та територій від наслідків надзвичайних ситуацій різного походження. Захист населення та територій у надзвичайних ситуаціях повинен бути невід'ємним компонентом діяльності всіх гілок державної влади та управління, в тому числі і на рівні управління галуззю або підприємством. Недооцінка питань захисту населення і територій у надзвичайних ситуаціях може призвести до тяжких, а іноді до дуже серйозних наслідків.

Література

1. Л.Н. Уваров Безопасность жизнедеятельности в чрезвычайных ситуациях.
2. <http://cg.gov.ua/index.php?id=1942&tp=0>
3. В. М. Губанов, Л. А. Михайлов, В. П. Соломин. Чрезвычайные ситуации социального характера и защита от них.